

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
Management of Learning-Conducive Environments in Schools
under the Lat Phrao District Office, Bangkok

นงศันดา วรชิตินา¹, เสาวภาภรณ์ แผลมเพ็ชร²

Nongnat Worachina¹, Saowaphark Lampetch²

คณะศิลปศาสตร์, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกริก¹

คณะศิลปศาสตร์, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกริก²

Faculty of Liberal Arts, Department of Educational Administration, Krirk University¹

Faculty of Liberal Arts, Department of Educational Administration, Krirk University²

Received: December 01, 2025 Revised: December 11, 2025 Accepted: December 31, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำนวน 156 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอ้างอิงตารางของ เครจซีและมอร์แกน และสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบสัดส่วนประชากร (Proportion Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (Independent Samples t-test)

ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพแวดล้อมด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ 3) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้, การจัดการศึกษา, สำนักงานเขตลาดพร้าว, กรุงเทพมหานคร

Abstract

This study aimed to 1) examine the level of learning environment management in schools under the Lat Phrao District Office, Bangkok, and 2) compare learning environment management classified by educational qualification and work experience. The sample consisted of 156 teachers in schools under the Lat Phrao District Office, Bangkok, which were selected by referring to the table of Krejcie and Morgan and using proportional sampling. The study instrument was a 5-point rating scale questionnaire on learning environment management with a reliability value of 0.92. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, and independent samples t-test.

The findings revealed that: 1) the overall management of learning-conducive environments was at a high level. Considering each aspect, the academic environment had the highest mean, followed by the administrative environment and the physical environment, respectively. 2) a comparison of environment management by educational qualification showed no significant differences, both overall and by individual aspects. 3) a comparison by work experience also indicated no significant differences, both overall and by individual aspects.

Keywords: learning-conducive environment management, educational management, Lat Phrao District Office, Bangkok

บทนำ

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ จิตวิทยา สังคม วัฒนธรรม และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่ดีมีบทบาทสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ แรงจูงใจ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การพัฒนาทักษะสังคม รวมถึงสุขภาวะทางกาย-ใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดนิเวศวิทยา พัฒนาการมนุษย์ของ ทือธิบายว่าปัจจัยแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบริบทต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ล้วนมีผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการในระยะยาว (Bronfenbrenner, 2005)

สภาพอาคารเรียนและปัจจัยแวดล้อมด้านกายภาพ เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย แสงสว่าง อุดมภูมิ และเสียงรบกวน เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ การประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับนานาชาติ เช่น OECD-PISA พบว่าสภาพแวดล้อมโรงเรียนมีผลต่อความเสมอภาคทางการศึกษาและโอกาสในการเรียนรู้ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความแตกต่างด้านทรัพยากรระหว่างเมืองและชนบท หรือระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก (Earthman, 2004)

หลายประเทศจึงให้ความสำคัญกับการออกแบบพื้นที่เรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ทันสมัย และตอบสนองต่อการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดขั้นสูง การแก้ปัญหา การร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (OECD, 2019; UNESCO, 2020)

ในบริบทของประเทศไทย นโยบายการปฏิรูปการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ล้วนเน้นย้ำความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ทันสมัย และตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน สอดคล้องกับนโยบาย “โรงเรียนปลอดภัย–โรงเรียนวิถีใหม่” ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมุ่งเน้นสุขอนามัย เทคโนโลยี และการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามโรงเรียนในเขตเมือง เช่น เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านพื้นที่ ความหนาแน่นของประชากร มลภาวะทางอากาศ (PM2.5) มลภาวะทางเสียง ความหลากหลายทางเศรษฐกิจ–สังคมของผู้เรียน และต้นทุนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่สูงขึ้น ส่งผลให้คุณภาพสภาพแวดล้อมมีความแตกต่างกันมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) และ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

โรงเรียนในเขตเมืองประสบปัญหาเฉพาะด้าน เช่น ความปลอดภัยบริเวณโดยรอบ การใช้พื้นที่ร่วมกับชุมชน และข้อจำกัดด้านงบประมาณ ขณะทำงานวิจัยของ (สำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร, 2565) และการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเชิงระบบ ทั้งด้านกายภาพ การบริหารจัดการ และด้านวิชาการ มีผลโดยตรงต่อคุณภาพการสอน ความพึงพอใจของครู และบรรยากาศการเรียนรู้โดยรวม (สุภาวดี, 2563)

คำถามการศึกษา

1. การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ และสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แตกต่างกันหรือไม่เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาของครูผู้สอน และประสบการณ์ทำงานของครูผู้สอน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

สมมติฐานการศึกษา

1. ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

2. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นแนวคิดสำคัญที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เนื่องจากสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ พฤติกรรม และพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งด้านกายภาพ จิตวิทยา สังคม และวิชาการ ได้อธิบายว่าสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้นั้นมีไม่เพียงโครงสร้างอาคารหรือสถานที่เท่านั้น หากยังหมายรวมถึงบรรยากาศ ความสัมพันธ์ ความรู้สึกปลอดภัย และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ครู เพื่อน และกิจกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียน แนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบเชิงระบบที่มีผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในหลายมิติ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ Ecological Systems Theory (Lippman, 2010)

พฤติกรรมและพัฒนาการของมนุษย์เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับระบบแวดล้อมหลายระดับ ตั้งแต่ระดับใกล้ตัวที่สุดหรือไม่ใครซิสเต็ม เช่น ห้องเรียน โรงเรียน กลุ่มเพื่อน ไปจนถึงโครงสร้างระดับมหภาค เช่น นโยบายการศึกษา โดยโรงเรียนถือเป็นบริบทสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนจึงต้องได้รับการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาทุกด้านของผู้เรียน แนวคิดด้านบรรยากาศโรงเรียน (School Climate) ยังขยายความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาและสังคมภายในสถานศึกษา (Bronfenbrenner, 2005)

บรรยากาศโรงเรียนที่ดีประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความปลอดภัย ความสัมพันธ์เชิงบวก ความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในโรงเรียน การสนับสนุนจากครู และบรรยากาศทางวิชาการที่ชัดเจน ปัจจัยเหล่านี้ช่วยส่งเสริมแรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน แนวคิดด้านการออกแบบพื้นที่เรียนรู้ (Learning Space Design) ชี้ว่าพื้นที่เรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่น ทันสมัย และสนับสนุนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น แสงสว่างที่เหมาะสม อากาศถ่ายเทดี ระดับเสียงที่ไม่รบกวน การจัดที่นั่งหลากหลายรูปแบบ รวมถึงพื้นที่สีเขียว ช่วยเพิ่มสมาธิ ความคิดสร้างสรรค์ และความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียน (Thapa และคณะ, 2013)

การทบทวนงานวิจัยด้านสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพมีบทบาทสำคัญต่อความพร้อมในการเรียนของผู้เรียน (Barrett et al., 2019) และคุณภาพของห้องเรียน เช่น ความสว่าง ความสะอาด อุณหภูมิ และการจัดพื้นที่ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งงานสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบและมีอากาศถ่ายเทดี จะช่วยเพิ่มสมาธิและความมีส่วนร่วมของผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ (Maxwell, 2012)

งานวิจัยในประเทศไทย การบริหารงานที่มีระบบการมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครอง การจัดสรรทรัพยากรอย่างเท่าเทียม และบรรยากาศการทำงานร่วมกันภายในโรงเรียน ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) ที่เน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับด้านวิชาการ (สุวิมล ว่องวานิช, 2560) และ (จิราพร เครือแวงมน, 2562) และ

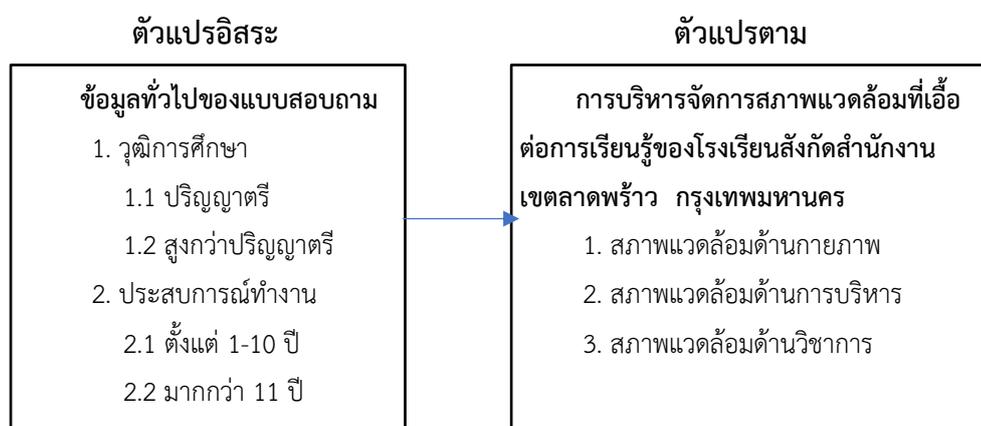
ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีทางการศึกษา นวัตกรรมการสอน และกิจกรรม Active Learning ช่วยกระตุ้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Fullan & Quinn, 2016)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อเทคโนโลยีประกอบ และมีบรรยากาศทางวิชาการที่ชัดเจน ช่วยส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 และแรงจูงใจของผู้เรียน แม้งานวิจัยในหลายมิติจะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ แต่พบว่างานวิจัย “เฉพาะพื้นที่” ในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ยังมีจำนวนจำกัด ทั้งที่พื้นที่ดังกล่าวมีบริบทที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นอย่างชัดเจน เช่น ความหนาแน่นของประชากรสูง การคมนาคมแออัด มลพิษเมือง และความเหลื่อมล้ำด้านทรัพยากร ซึ่งอาจส่งผลต่อการรับรู้และประสบการณ์ของครูผู้สอนโดยตรง นอกจากนี้ งานวิจัยเดิมมุ่งเน้นการประเมินภาพรวมเชิงโครงสร้าง แต่ยังขาดการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานของครูว่าแตกต่างกันหรือไม่ และมีผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอย่างไร (อนุรัตน์ จันทะเกิด, 2565)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้ (Research Gap) โดยการศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ผ่านการประเมินสามด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ การบริหารจัดการ และด้านวิชาการ จากมุมมองของครูผู้สอนซึ่งมีประสบการณ์ตรงกับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง ทั้งยังนำข้อมูลดังกล่าวไปกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งกำหนดให้สภาพแวดล้อมทั้งสามด้านเป็นตัวแปรตาม ส่วนวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานของครูเป็นตัวแปรอิสระในการเปรียบเทียบความแตกต่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในเขตลาดพร้าว ช่วยสนับสนุนการวางแผนพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำนวน 262 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) ซึ่งสำหรับประชากรจำนวนดังกล่าวควรมีขนาดตัวอย่างไม่น้อยกว่า 156 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportionate Stratified Sampling) โดยพิจารณาสัดส่วนจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน จำนวน 6 โรงเรียน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากรอย่างเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วยวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 : ข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 21 ข้อคำถาม แบ่งเป็น 3 ด้าน 1) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ 2) สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ และ 3) สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

ลักษณะคำถามเป็นแบบ มาตรการส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดถึงมากที่สุด เพื่อวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ก่อนนำเครื่องมือไปใช้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา 3 ท่าน และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.92 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นสูง เหมาะสมสำหรับใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ขออนุญาตแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยเพื่อส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล 2) ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 156 ชุด 3) กำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ และติดตามกรณีที่เป็นแบบสอบถามยังไม่ถูกส่งคืนตามกำหนด 4) รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ และคัดเลือกเฉพาะชุดที่สามารถใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ครบถ้วน 5) นำข้อมูลที่สมบูรณ์เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาแบ่งข้อมูลจากแบบสอบถามแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

วิเคราะห์ด้วย ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) จากนั้นแปลผลตามเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยของลิเคิร์ต (Likert) ตามช่วงคะแนนที่กำหนดโดย บุญชม ศรีสะอาด (2560)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า IOC และค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และสถิติเชิงอนุมานใช้ t-test for Independent Samples เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน กำหนดระดับนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.05$

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ผลวิเคราะห์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ดังตารางที่ 1 ถึง ตารางที่ 4

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	4.02	0.56	มาก	3
2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	4.07	0.49	มาก	2
3. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	4.13	0.52	มาก	1
รวม	4.07	0.45	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเอื้อต่อการเรียนรู้	4.17	0.90	มาก	1
2. สถานศึกษาทาสีผนังห้องให้ ความรู้สึก สบาย เย็น สงบ	4.04	0.88	มาก	4
3. สถานศึกษามีการจัดระบบเครื่องเสียงภายในห้องเรียน เหมาะแก่การจัดการเรียนการสอน	3.83	0.89	มาก	7
4. สถานศึกษามีการจัดแสงสว่างในห้องเรียนอย่างเพียงพอ	4.08	0.99	มาก	3
5. สถานศึกษามีแหล่งวิทยบริการที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	4.01	0.93	มาก	5

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
6. สถานศึกษามีห้องปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอ	4.14	0.91	มาก	2
7. สถานศึกษาจัดบริการห้องสุขาสะอาดเพียงพอต่อการใช้งาน เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	3.85	0.90	มาก	6
รวม	4.02	0.56	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.02) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ (\bar{X} = 4.17) รองลงมาคือ สถานศึกษามีห้องปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอมีสภาพพร้อมใช้งาน (\bar{X} = 4.14) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดระบบเครื่องเสียงภายในห้องเรียน เหมาะแก่การจัดการเรียนการสอน (\bar{X} = 3.83)

ตารางที่ 3 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. สถานศึกษามีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง	4.14	0.87	มาก	2
2. สถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูและนักเรียน มีความรักความสามัคคี	4.19	0.79	มาก	1
3. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการ บริหารสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม	4.03	0.81	มาก	4
4. สถานศึกษามีจัดบุคลากร ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน	4.03	0.87	มาก	6
5. สถานศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงาน	4.03	0.84	มาก	5
6. สถานศึกษามีส่วนร่วมกับชุมชน ในการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ	4.08	0.82	มาก	3
7. สถานศึกษามีการสนับสนุนทางวิชาชีพแก่ชุมชนในด้านการศึกษา	4.00	0.85	มาก	7
รวม	4.07	0.49	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.07, SD=0.49) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและนักเรียน มีความรักความสามัคคี (\bar{X} = 4.19) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการฝึกอบรมพัฒนา บุคลากรทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง (\bar{X} = 4.14) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการสนับสนุนทางวิชาชีพแก่ชุมชนในด้านการศึกษา (\bar{X} = 4.00)

ตารางที่ 4 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้	4.14	0.89	มาก	5
2. สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.16	0.81	มาก	3
3. ครูและบุคลากรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมภายในห้องเรียนอย่างหลากหลาย	4.18	0.84	มาก	2
4. สถานศึกษาจัดกิจกรรมทางวิชาการ ให้นักเรียนได้แสดงออกเชิงสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ	4.20	0.89	มาก	1
5. สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง	4.02	0.84	มาก	7
6. สถานศึกษามีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน	4.06	0.86	มาก	6
7. สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	4.15	0.88	มาก	4
รวม	4.13	0.52	มาก	-

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน สภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.13, SD=0.52$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาจัดกิจกรรมทางวิชาการ ให้นักเรียนได้แสดงออกเชิงสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}= 4.20, SD=0.89$) รองลงมาคือ ครูและบุคลากรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมภายในห้องเรียน ($\bar{X}= 4.18, SD=0.84$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง ($\bar{X}= 4.02, SD=0.84$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	วุฒิการศึกษา				t	p-value
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	4.04	0.56	3.99	0.58	0.518	0.605
2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	4.03	0.48	4.14	0.50	1.307	0.193
3. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	4.12	0.49	4.14	0.58	0.171	0.865
รวม	4.06	0.43	4.09	0.48	0.329	0.742

จากตารางที่ 5 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	ประสบการณ์ทำงาน				t	p-value
	ตั้งแต่ 1-10 ปี		มากกว่า 11 ปี			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	4.00	0.58	4.04	0.55	0.412	0.681
2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	4.05	0.50	4.09	0.49	0.543	0.588
3. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	4.11	0.52	4.15	0.53	0.376	0.708
รวม	4.06	0.45	4.09	0.45	0.506	0.613

จากตารางที่ 6 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

บทสรุป

ผลการศึกษากาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.45$)

1.1 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.56$)

1.2 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.49$)

1.3 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.52$)

2. การเปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการศึกษา

1. การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของผู้บริหารและครูในการสร้างบรรยากาศและ

สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านนโยบาย งบประมาณ การจัดสรรทรัพยากร และการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Judith V. Boettcher, (2007). ที่ได้วิจัยเรื่อง Ten Core Principles for Designing Effective Learning Environments ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบและจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นระบบและมีความสอดคล้องกันทั้งด้านกายภาพ บรรยากาศการเรียนรู้ การจัดทรัพยากร การสนับสนุนจากผู้สอน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมแรงจูงใจ การมีส่วนร่วม และประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ ว่าสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลต้องประกอบด้วยมิติทางกายภาพ สังคม และปัญหาที่เกี่ยวพันซึ่งกันและกัน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศที่พบว่าการบริหารสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก

1.1 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการจัดดูแลความปลอดภัย การจัดห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ และแสงสว่างที่เหมาะสม แสดงถึงการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความปลอดภัยของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ระบบเครื่องเสียงที่มีคะแนนต่ำสุดเป็นจุดที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกิตติธาดา เมฆแสงสี, (2559) ที่ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1" ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านกายภาพ รองลงมา คือ ด้านสังคม และด้านจิตภาพ และ 2) แนวทางแก้ปัญหาการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียน ประกอบด้วย รายการปฏิบัติจำนวน 22 รายการ จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ประกอบด้วย 8 รายการ เช่น จัดสภาพห้องเรียนภาษาอังกฤษให้เป็นห้องเรียนแบบปิด เพื่อลดเสียงรบกวนจากภายนอก ด้านสังคม ประกอบด้วย 6 รายการ เช่น ส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้ใช้จิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โดยให้ความสำคัญกับนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาค และ ด้านจิตภาพ ประกอบด้วย 8 รายการ เช่น ส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนโดยจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษทุกปีทีสภาพแวดล้อมทางกายภาพส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

1.2 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการจัด ครูมีการส่งเสริมความรัก ความสามัคคี การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครอง สะท้อนรูปแบบการบริหารที่เปิดกว้างและเน้นการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม ประเด็นการสนับสนุนทางวิชาชีพแก่ชุมชนยังเป็นพื้นที่ที่ควรพัฒนาเพื่อเพิ่มบทบาทของโรงเรียนในฐานะศูนย์กลางการเรียนรู้ของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์วิรัช ใจสุข, (2560) ที่ได้วิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัยลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัยลพบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่

ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีความพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพ การบริหารจัดการ และด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น “สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร” ซึ่งพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสะท้อนให้เห็นว่า บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันรับรู้หรือมองภาพรวมของสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาแตกต่างกัน แต่มีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นด้านการบริหาร และ 3) ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์สอน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น “สภาพแวดล้อมด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของนักเรียน” ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนมาก-น้อยแตกต่างกันอาจมีมุมมองหรือความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนต่างกันที่ชี้ว่าความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีผลต่อคุณภาพสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญ

1.3 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน สภาพแวดล้อมด้านการวิชาการ ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการจัด โรงเรียนเน้นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างชัดเจน การเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้สอดคล้องกับแนวโน้มการจัดการศึกษาเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม แหล่งเรียนรู้สำหรับการสืบค้นข้อมูลยังเป็นประเด็นที่ควรพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิบาล สุวรรณโคตร, (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ และสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ลำดับดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า มิติด้านวิชาการยังคงเป็นหัวใจสำคัญที่สถานศึกษาให้ความสำคัญสูงสุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งพบว่าสภาพแวดล้อมด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในสามมิติ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และระดับชั้นที่สอน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาในเครือข่ายดังกล่าวมีมาตรฐานและแนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วทั้งเครือข่าย จึงทำให้ครูที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ไปในทิศทาง

2. การเปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูทุกคนทำงานภายใต้ต้นนโยบายการศึกษาเดียวกัน มาตรฐานวิชาชีพเดียวกัน และอยู่ในระบบบริหารจัดการที่คล้ายคลึงกัน จึงทำให้มีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเดชา อมรเมธี, (2556) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารต่อการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้เป็นอันดับแรก 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ของครูและผู้บริหารจำแนกตามตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายความว่า แม้กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจะมีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน แต่ต่างมีมุมมองต่อการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในด้านกายภาพ การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอน ผลลัพธ์นี้จึง ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย ที่รายงานว่าระดับวุฒิการศึกษาไม่ได้ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

3. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีการจัดสภาพแวดล้อมเชิงระบบของโรงเรียน เช่น นโยบาย วัฒนธรรมองค์กร และวิธีการบริหาร มีอิทธิพลต่อการรับรู้มากกว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ระยะเวลาการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิบาล สุวรรณโคตร, (2563) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ และสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และระดับชั้นที่สอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะของการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษา

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบโสตทัศนูปกรณ์ภายในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งตรวจสอบและบำรุงรักษาอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ
2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ควรส่งเสริมบทบาทโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน พัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างเป็นระบบ
3. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ควรพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดสมัยใหม่หรือห้องสมุดดิจิทัล เพิ่มสื่อและอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้าด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจมีผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำเชิงวิชาการ หรือแรงจูงใจในการทำงานของครู เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกและครอบคลุมมากขึ้น
2. ควรศึกษาบทบาทของสภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษาในเขตพื้นที่ระดับประถมศึกษาหรือพื้นที่อื่น เพื่อเปรียบเทียบผลในบริบทต่างกัน

3. ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมด้านการบริหารของผู้บริหารในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนารอบการบริหารจัดการที่เหมาะสมและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร” ทำให้ทราบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ 2) สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ และ 3) สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ โดยผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนภาพที่แสดงในภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 โมเดลการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). รายงานนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติญาติ เมฆแสงสี. (2559). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีอยุธยา เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จิราพร เครือแวงมน. (2562). การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์วิริย์ ใจสุข. (2560). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย ลพบุรี [รายงานการวิจัย]. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การแปลผลคะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า: แนวคิดและการประยุกต์ใช้. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พระมหาเดชา อมรมณี. (2556). การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2565). รายงานสถานการณ์การจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. สำนักงานการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานสถานการณ์การศึกษาไทย. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภาวดี ทองสำฤทธิ์. (2561). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา [รายงานการวิจัย]. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุวิมล ว่องวานิช, ชนาธิป สุตตะบุตร, & กรรณิการ์ รัตนรุ่งเรืองชัย. (2560). การวิจัยทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิบาล สุวรรณโคตร. (2563). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อนูรัตน์ จันทะเกิด. (2565). อนูรัตน์ จันทะเกิด. (2565). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียน เมืองฉะเชิงเทรา 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก). คณะศิลปศาสตร์.
- Astin, A. W. (1993). *Assessment for excellence: The philosophy and practice of assessment and evaluation in higher education*. Oryx Press.
- Boettcher, J. V. (2007). *Ten core principles for designing effective learning environments*. Innovate: Journal of Online Education, 3(3).
- Bronfenbrenner, U. (2005). *The bioecological theory of human development*. Sage.
- Krejcie, R., & Morgan, D. (1970). *Determining sample size for research activities*. Educational and Psychological Measurement, 30, 607–610.
- Lippman, P. (2010). *Evidence-based design of elementary and secondary schools*. Wiley.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. McGraw-Hill.
- Maxwell, L. (2012). *School building condition, social climate, and student achievement*. Journal of Educational Administration, 48(2), 199–215.
- OECD. (2019). *OECD learning compass 2030*. OECD Publishing.
- UNESCO. (2020). *Education in a post-COVID world: Nine ideas for public action*. UNESCO.